

QUAN ĐIỂM CỦA ROSA LUXEMBURG VỀ CHUYÊN CHÍNH VÔ SẢN VỚI VIỆC THỰC HIỆN DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA^(*)

Nguyễn Hồng Đức^()**

^(**) Thạc sĩ, Viện Triết học, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

Email: ashongduc@gmail.com

Hoàng Thị Thúy An^(*)**

^(***) Thạc sĩ, Viện Triết học, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

Email: thuyan.may@gmail.com

Tóm tắt: Bài viết phân tích quan điểm của Rosa Luxemburg (1871 - 1919) về chuyên chính vô sản. Theo Luxemburg, chuyên chính vô sản là chuyên chính của một giai cấp, thay vì của bất kỳ một đảng phái hay nhóm thiểu số nào. Chuyên chính vô sản chứa đựng trong nó thực hành dân chủ xã hội chủ nghĩa, thay vì thủ tiêu dân chủ. Thực hiện chuyên chính vô sản chính là thực hành dân chủ xã hội chủ nghĩa. Rosa Luxemburg cho rằng, có thể thực hiện chuyên chính vô sản bằng biện pháp hòa bình, nhưng tuyệt nhiên không thể thay chế chuyên chính vô sản bằng cải cách xã hội.

Từ khóa: Rosa Luxemburg, chuyên chính, chuyên chính vô sản, dân chủ, dân chủ xã hội chủ nghĩa, cách mạng xã hội chủ nghĩa.

Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác, cách mạng xã hội là sự biến đổi có tính bước ngoặt và căn bản về chất trong toàn bộ các lĩnh vực của đời sống xã hội, là phương thức chuyển từ một hình thái kinh tế - xã hội lỗi thời lên một hình thái kinh tế xã hội cao hơn¹. Điều đó cũng có nghĩa là chuyển sang một xã hội tốt đẹp hơn - xã hội xã hội chủ nghĩa. Nhiệm vụ đầu tiên của giai cấp vô sản và nhân dân lao động khi giành được chính quyền là thực hiện nền chuyên chính của giai cấp. Với Rosa Luxemburg, thực hiện chuyên chính của giai cấp vô sản cũng chính là xây dựng

chủ nghĩa xã hội, xây dựng một xã hội tốt đẹp hơn xã hội tư bản chủ nghĩa.

Khi nhắc đến cách mạng vô sản, thì vấn đề chuyên chính vô sản là một nội dung không thể thiếu. *Chuyên chính vô sản* được C.Mác và Ph.Ăngghen coi như một giai

^(*) Bài viết lấy từ Kỷ yếu Hội thảo khoa học Quốc tế: “*Tư tưởng Hồ Chí Minh và Rosa Luxemburg về xây dựng một xã hội tốt đẹp*”, do Viện Triết học, Quỹ Rosa Luxemburg và Văn phòng Đông Nam Á tại Việt Nam phối hợp tổ chức, thời gian từ ngày 25 - 27/10/2021 tại Hà Nội.

¹ Hội đồng Trung ương chỉ đạo biên soạn giáo trình Quốc gia các bộ môn khoa học Mác - Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh, *Giáo trình Triết học Mác - Lênin* (1999), Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.548.

đoạn quá độ để đi đến chủ nghĩa cộng sản. Khái niệm này được C.Mác sử dụng lần đầu trong loạt bài *Đấu tranh giai cấp ở Pháp 1848 - 1850*. Trong đó, C.Mác chỉ ra: "...*Giai cấp vô sản càng ngày tập hợp xung quanh chủ nghĩa xã hội cách mạng, xung quanh chủ nghĩa cộng sản mà chính giai cấp tư sản đã gán cho cái tên Blanqui*. Chủ nghĩa xã hội này là *lời tuyên bố cách mạng không ngừng, là chuyên chính giai cấp* của giai cấp vô sản, coi đó là giai đoạn quá độ tất yếu để đi đến *xóa bỏ những sự khác biệt giai cấp nói chung, xóa bỏ tất cả những quan hệ sản xuất làm cơ sở cho những sự khác biệt ấy, xóa bỏ tất cả những mối quan hệ xã hội thích ứng với những quan hệ sản xuất đó, để đi đến cải biến tất cả những tư tưởng nảy sinh ra từ những quan hệ xã hội đó*"².

Đến đầu thế kỷ XX, khi phong trào cách mạng phát triển mạnh ở châu Âu, các nhà tư tưởng xã hội chủ nghĩa lại bàn nhiều hơn về chuyên chính vô sản. Là một nhà hoạt động cách mạng và đi theo Chủ nghĩa Mác chân chính, Rosa Luxemburg đã trình bày những quan điểm của mình về sự chuyển biến mang tính cách mạng này. Những phân tích của Luxemburg góp phần làm rõ mối quan hệ giữa dân chủ và chuyên chính, đang trở thành một chủ đề tranh luận vào thời điểm lúc bấy giờ. Luxemburg khẳng định sự cần thiết của sự thống trị của giai cấp vô sản đối với giai cấp tư sản và cam kết các quyền tự do chính trị cơ bản và các thể chế dân chủ trong cách mạng xã hội³. Bà phản đối cách đặt vấn đề đối lập chuyên chính với dân chủ của những người Trotsky và Causky.

Trong tác phẩm *Chuyên chính của giai cấp vô sản* (1918), Causky đã đề cao ý tưởng rằng việc tuân thủ thực hành dân chủ một cách kiên định là con đường an toàn duy nhất để đảm bảo rằng một quá trình cách mạng sẽ không biến thành một chế độ độc tài bạo lực do giai cấp tư sản kiểm soát hoặc đội tiên phong của đảng. Ông cho rằng chế độ chuyên chính một khi được sử dụng có thể dễ dàng chống lại người lao động⁴. Causky thể hiện rõ thái độ của mình trong việc ủng hộ chính phủ do Đảng Dân chủ xã hội Đức lãnh đạo. Causky phản đối chuyên chính bởi ông muốn củng cố tư tưởng cải lương của mình, từ bỏ cách mạng xã hội chủ nghĩa. Ông ủng hộ dân chủ, nhưng là dân chủ theo kiểu tư sản. Luxemburg thấy được sức mạnh của chế độ chuyên chính, bởi việc tập trung quyền lực sẽ làm cho việc điều hành các hoạt động từ trên xuống diễn ra một cách nhanh chóng và thuận lợi hơn thông qua một đội tiên phong. Song, bà cũng thấy rằng, nếu chế độ chuyên chính chỉ nhằm mục đích tạo thuận lợi cho việc điều hành và vận hành bộ máy thì nó sẽ bóp méo tính chất dân chủ của cách mạng, bóp méo bản chất của chủ nghĩa xã hội. Theo bà, mặc dù quan điểm của Causky và những người Trotsky đối lập với nhau về vai trò của dân chủ và chuyên chính, nhưng không

² C.Mác và Ph.Ăngghen (1993), *Toàn tập*, t.7, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.126.

³ Xem: Gaard Kets - James Muldoon (chủ biên) (2019), *The German Revolution and Political Theory (Cách mạng Đức và lý thuyết chính trị)*, Nxb Palgrave Macmillan, tr.183.

⁴ Xem: Gaard Kets - James Muldoon (chủ biên) (2019), *Sđđ.*, tr.185.

ai trong số họ thực hiện đúng bản chất của chủ nghĩa xã hội: “Họ là hai cực đối lập, cả hai đều khác xa với chính sách chủ nghĩa xã hội chân chính”⁵.

Những quan điểm về chuyên chính vô sản được Rosa Luxemburg trình bày rõ nhất trong tác phẩm *Bàn về Cách mạng Nga* viết năm 1918 khi bà đang ở trong tù. Trong tác phẩm đó, Luxemburg đã tập trung phân tích hai nội dung: (1) Nội dung về chuyên chính; (2) nội dung về mối quan hệ giữa dân chủ và chuyên chính. Trong cách mạng xã hội chủ nghĩa, giai cấp vô sản khi nắm được chính quyền, thì họ phải ngay lập tức thực hiện các biện pháp xã hội chủ nghĩa theo cách thức hăng hái nhất, kiên cường nhất và kiên định nhất để giữ vững thành quả cách mạng của mình và tiếp tục con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội. Theo Luxemburg, đó là thực hiện chế độ chuyên chính, “một chế độ chuyên chính của giai cấp, không phải của một đảng, của một bè phái - chế độ chuyên chính của giai cấp, nghĩa là dưới hình thức công khai rộng rãi nhất trên cơ sở sự tham gia tích cực nhất của đông đảo quần chúng nhân dân, của nền dân chủ không giới hạn”⁶.

Và, để làm rõ hơn mối quan hệ giữa chuyên chính vô sản và dân chủ, Rosa Luxemburg viết: “Nhưng sự chuyên chính này bao gồm phương thức áp dụng dân chủ, chứ không phải để loại bỏ dân chủ. Trong các cuộc tấn công quyết liệt, mạnh mẽ vào các quyền và các mối quan hệ kinh tế vững chắc của xã hội tư sản, mà nếu không có nó thì không thể thực hiện quá độ chủ nghĩa xã hội được. Nhưng nền chuyên chính này phải là

sự nghiệp của giai cấp, thay vì một nhóm nhỏ thiểu số lãnh đạo nhân danh giai cấp, nghĩa là nó phải được tiến hành từng bước bằng sự tham gia tích cực của quần chúng nhân dân; chuyên chính phải chịu sự tác động trực tiếp của quần chúng, chịu sự kiểm soát của toàn bộ hoạt động công cộng, phải xuất phát từ quá trình rèn luyện chính trị ngày càng cao của quần chúng nhân dân”⁷.

V.I.Lênin và Leon Trotsky coi các Xôviết là đại diện thực sự duy nhất của quần chúng lao động. Các Xôviết đó không phải là sản phẩm của bầu cử phổ thông. Luxemburg chỉ ra rằng, nếu không có bầu cử, không có tự do báo chí và tự do hội họp, không có tự do đấu tranh quan điểm, thì sự sống sẽ chết dần trong mọi cơ quan công quyền. Nó sẽ trở thành một sự sống đơn thuần, trong đó, chỉ có bộ máy hành chính là nhân tố hoạt động⁸. Trong bộ máy chính quyền đó, chỉ có rất ít người đứng đầu là tầng lớp tinh hoa lãnh đạo. Điều đó sẽ dẫn đến hệ quả là trong các cuộc họp, một tầng lớp nhân dân ưu tú được tham gia nhưng chỉ mang tính hình thức. Nền chuyên chính đó “không phải là chuyên chính của giai cấp vô sản, mà là chuyên chính của một số ít các chính trị gia, đó là chuyên chính theo nghĩa tư sản”⁹.

Chính vì vậy, sự kiểm soát của quần chúng là cần thiết để tránh sự quan liêu và

⁵ Rosa Luxemburg (1961), *The Russian Revolution and Leninism or Marxism? (Cách mạng Nga và chủ nghĩa Lênin hay chủ nghĩa Mác?)*, University of Michigan Press, tr.76.

⁶ Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.76-77.

⁷ Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.77-78.

⁸ Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.71.

⁹ Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.72.

chủ quan duy ý chí và nguy cơ dẫn đến tham nhũng. Theo Luxemburg, nền chuyên chính đó phải là sự tham gia của mọi người dân với các quyền dân chủ và tự do chính trị của mình. Nhưng đề đủ năng lực thực hiện vai trò chuyên chính của mình, quần chúng nhân dân phải là những người ý thức được vai trò lịch sử của mình. Chính quyền phải có các chương trình đào tạo, bồi dưỡng và giáo dục chính trị cho toàn thể nhân dân, bởi đó là yếu tố sống còn của chế độ, của nhà nước. Luxemburg khẳng định: Đối với chuyên chính vô sản, sự rèn luyện và giáo dục chính trị của đông đảo quần chúng nhân dân cũng giống như vai trò của không khí đối với sự sống¹⁰.

Với Luxemburg, vấn đề của cách mạng xã hội là sự lựa chọn dân chủ tư sản hay dân chủ vô sản (tức dân chủ xã hội chủ nghĩa). Nhiệm vụ lịch sử của giai cấp vô sản khi giành được quyền lực là “tạo ra nền dân chủ xã hội chủ nghĩa thay cho nền dân chủ tư sản, chứ không phải là thủ tiêu hoàn toàn dân chủ”¹¹. Dân chủ xã hội chủ nghĩa và chuyên chính vô sản là hai mặt của một đồng xu. Sự xuất hiện dân chủ xã hội chủ nghĩa cũng chính là sự bắt đầu của nền chuyên chính vô sản. “Nền dân chủ xã hội chủ nghĩa bắt đầu đồng thời với việc phá bỏ luật lệ giai cấp và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Nó bắt đầu ở thời điểm đảng xã hội chủ nghĩa nắm quyền. Nó tương tự như chuyên chính vô sản”¹².

Luxemburg nhấn mạnh: “Chúng ta luôn luôn phân biệt hạt nhân xã hội với hình thức chính trị dân chủ tư sản; chúng ta luôn bóc trần hạt nhân thô đặng của bất bình

đẳng xã hội và mất tự do ẩn giấu dưới vỏ bọc ngọt ngào của bình đẳng và tự do hình thức - không phải để vứt nó đi mà để động viên *kích thích* giai cấp công nhân không được hài lòng với lớp vỏ ấy, mà chủ yếu phải chinh phục quyền lực chính trị để tạo ra một nền dân chủ xã hội chủ nghĩa thay thế nền dân chủ tư sản - chứ không phải xóa bỏ hoàn toàn nền dân chủ”¹³.

Luxemburg đã kết hợp một cách hài hòa những mục tiêu chính trị của cách mạng xã hội với việc thực hành dân chủ. Bà hướng đến một môi trường chính trị mà trong đó mọi người có thể tham gia bằng quyền tự do chính trị của mình, quyền tự do này không phụ thuộc vào quan điểm hay đảng phái. Sở dĩ Luxemburg muốn tất cả mọi người có thể tham gia vào hoạt động chính trị bởi bà tin rằng quần chúng nhân dân, trong điều kiện tốt nhất, có thể đưa ra được những ý tưởng, sáng kiến cho sự nghiệp cách mạng, trong đó có cả việc tìm ra một con đường xây dựng một xã hội mới với các phương thức sản xuất không có sự bóc lột. Với Luxemburg, chủ nghĩa xã hội hay nền dân chủ thực sự không phải là những mô hình đã được định sẵn. Nó là một thực thể linh hoạt, là một sản phẩm của quá trình lịch sử, chính vì thế “hình dáng” của nó sẽ được định hình dần dần thông qua quá trình lịch sử. Bà không phải là người tôn thờ nền dân chủ hình thức; đồng thời,

¹⁰ Xem: Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.68.

¹¹ Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.77.

¹² Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.77.

¹³ Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.77.

cũng không sùng bái chủ nghĩa xã hội như một thứ chủ nghĩa giáo điều. Bà viết: “Chắc chắn, chúng ta chưa bao giờ là những người tôn thờ thần tượng nền dân chủ hình thức. Chúng ta cũng chưa bao giờ là những người sùng bái thần tượng chủ nghĩa xã hội hay chủ nghĩa Mác”¹⁴. Điều đó có nghĩa là, nếu một số quan điểm về chủ nghĩa xã hội trở nên không phù hợp với chúng ta, không phù hợp với thực tiễn, thì cũng có thể điều chỉnh và thay đổi nó, thậm chí từ bỏ nó.

Luxemburg ủng hộ việc sử dụng các biện pháp từ trên xuống để phá bỏ và tiêu diệt các thể chế tư bản mạnh mẽ nhất. Bà ủng hộ việc phá bỏ mạnh mẽ hệ thống sở hữu tư nhân và chuyển đổi nó thành hệ thống sở hữu công cộng. Do đó, để bảo đảm tiến trình cách mạng, việc sử dụng vũ lực của một cơ quan quyền lực tập trung có thể và cần được sử dụng nếu nó có lợi cho quần chúng nhân dân. Tuy nhiên, trong khi “cái tiêu cực, sự phá bỏ, người ta có thể đưa ra bằng sắc lệnh, thì cái tích cực, sự xây dựng lại không”¹⁵. Hay, nói cách khác, nếu có thể dùng bộ máy chính quyền để xóa bỏ những tàn dư, cái lỗi thời, thì những cái mới, cách mạng phải được hình thành thông qua hoạt động thực tiễn chứ không phải bằng sắc lệnh.

Luxemburg phản đối quan điểm cho rằng việc thực hiện sự chuyển đổi xã hội chủ nghĩa là sự hiện thực hóa một công thức đã “có sẵn trong túi áo của các đảng cách mạng”¹⁶; chúng ta chỉ cần thực hiện nó một cách hăng hái và nhiệt tình trong thực tế thì quá trình xây dựng chủ nghĩa xã

hội sẽ thành công. Với Luxemburg, việc thực tiễn hóa xã hội chủ nghĩa không phải là tổng thể những quy định sẵn có về kinh tế, chính trị và pháp luật mà chúng ta chỉ việc áp dụng trong thực tiễn. Đó là một cái gì chưa cụ thể, chưa rõ ràng mà chúng ta phải vén bức màn “sương mù của tương lai” mới thấy được. Cái mà phong trào cách mạng có chỉ là những dấu hiệu cơ bản cho thấy những đặc trưng chung nhất dựa vào đó để tìm kiếm các biện pháp phù hợp và cả những chỉ dẫn trong đó¹⁷. Thông qua các chỉ dẫn đó, tầng lớp cách mạng sẽ biết được cái gì cần loại bỏ, cái gì cần làm để mở đường cho một nền kinh tế xã hội mới. Nếu xây dựng chủ nghĩa xã hội bằng các nghị định cứng nhắc, lực lượng độc tài của giám thị nhà máy, các hình phạt nghiêm khắc thì sẽ giết chết sự sáng tạo¹⁸.

Sẽ không có bất kỳ một cương lĩnh hay cuốn sách giáo khoa của đảng xã hội chủ nghĩa nào vạch sẵn các biện pháp cụ thể, thiết thực, cần thiết để đưa các nguyên tắc xã hội chủ nghĩa vào kinh tế, pháp luật và các mối quan hệ xã hội. Bởi, chủ nghĩa xã hội không phải là sản phẩm của ý thức của một nhóm người nào đó, mà là sản phẩm của thực tiễn. Phải thông qua quá trình thực tiễn, chúng ta mới dần định hình được đặc trưng, bản chất của nó cũng như phương pháp để xây dựng nó. Hệ thống xã hội chủ nghĩa là sản phẩm của lịch sử,

¹⁴ Rosa Luxemburg (1961), *Sđd.*, tr.77.

¹⁵ Rosa Luxemburg (1961), *Sđd.*, tr.70.

¹⁶ Rosa Luxemburg (1961), *Sđd.*, tr.68.

¹⁷ Xem: Rosa Luxemburg (1961), *Sđd.*, tr.69.

¹⁸ Xem: Rosa Luxemburg (1961), *Sđd.*, tr.71.

được tạo ra từ trường học thực tiễn của chính nó, được tạo ra trong quá trình hiện thực hóa nó, là kết quả của sự phát triển lịch sử sống động. Chính vì thế, chủ nghĩa xã hội, về bản chất, không thể được quy định bởi bất kỳ sắc lệnh nào¹⁹.

Luxemburg cho rằng: Chỉ có thông qua hoạt động thực tiễn mới có khả năng sửa chữa và mở ra hướng đi mới cho chủ nghĩa xã hội. Chỉ có cuộc sống không bị cản trở, bó hẹp, tràn đầy sức sống mới có thể có nhiều cách thích ứng và tiếp cận với thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội một cách đa dạng. Nó sẽ tự sửa chữa các sai lầm của nó trong thực tiễn để hướng đến một xã hội hoàn chỉnh hơn. Những quốc gia có đời sống tự do bị hạn chế, bị trói buộc bởi các nguyên tắc cứng nhắc, không linh hoạt, thiếu thông minh do mất đi tính dân chủ, thì sẽ cắt đi nguồn sống của mọi sự giàu có và tiến bộ về mặt tinh thần. Chính vì thế, toàn thể nhân dân phải vào cuộc, nếu không chủ nghĩa xã hội sẽ được quyết định một cách duy ý chí từ bàn làm việc của một nhóm trí thức. Cách duy nhất để tái sinh là bản thân trường học của đời sống công cộng không bị giới hạn, với một nền dân chủ rộng rãi nhất và cùng với đó là dư luận xã hội²⁰.

Với mỗi quốc gia khác nhau, tùy vào hoàn cảnh và điều kiện lịch sử mà hình thức và mục tiêu các cuộc đấu tranh chính trị cũng khác nhau. Cuộc đấu tranh chính trị ở Đức sẽ khác với cuộc đấu tranh chính trị ở Nga. Với một nhà nước tư sản mà trật tự pháp lý của nó đã hoàn toàn kiệt quệ như nước Đức đầu thế kỷ XX, ở đó, nền dân chủ tư sản và dân chủ tự do đã có lúc

lụi tàn, thì không thể tiến hành một cuộc cách mạng tư sản được nữa. Khi đó chỉ có thể thực hiện một cuộc cách mạng vô sản để xây dựng xã hội chủ nghĩa. Tuy nhiên, nhiệm vụ đó không thể hoàn thành trong một sớm một chiều, mà phải trải qua thời kỳ dài với những cuộc đấu tranh xã hội²¹. Luxemburg chỉ ra rằng, “trong thời kỳ đấu tranh chính trị công khai của quần chúng ở Đức, mục tiêu lịch sử cuối cùng cần thiết chỉ có thể là chế độ chuyên chính của giai cấp vô sản”²².

Về cách thức thực hiện chuyên chính, Luxemburg không đồng nhất chuyên chính với bạo lực và khủng bố cũng như cải cách xã hội. Bà không muốn việc xóa bỏ giai cấp tư sản thông qua chủ nghĩa khủng bố giống như người đi săn muốn tiêu diệt con thú cần săn trong khu rừng của anh ta. Trong cuộc chiến đấu này, con thú có thể mạnh hơn và to lớn hơn. Đồng thời, Luxemburg cũng phản đối dùng cải cách xã hội thay cho chuyên chính vô sản. Bà phản đối quan điểm của chủ nghĩa xét lại khi bà dẫn lại quan điểm của C.Mác trong vấn đề nông nghiệp ở Anh rằng, chúng ta có lẽ sẽ thành công dễ dàng hơn bằng cách mua lại tài sản của địa chủ. Câu nói này của C.Mác không đề cập đến lập trường của giai cấp vô sản trước, mà là sau khi giành thắng lợi.

¹⁹ Xem: Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.70.

²⁰ Xem: Rosa Luxemburg (1961), *Sđđ.*, tr.71.

²¹ Rosa Luxemburg (Helen Scott biên soạn) (2008). *Tác phẩm quan trọng của Rosa Luxemburg: Cải cách hay Cách mạng và Bài công quần chúng*. Haymarket Books, Chicago, tr.167.

²² Rosa Luxemburg (Helen Scott biên soạn) (2008). *Sđđ.*, tr.167.

Vì bằng chứng rõ ràng là, đã có thắc mắc về việc mua lại tài sản của giai cấp thống trị cũ khi giai cấp công nhân nắm quyền, Bà nhấn mạnh: “Khả năng mà C.Mác dự tính là thực hiện chuyên chính vô sản một cách hòa bình, thay vì thay thế chuyên chính bằng các cải cách xã hội tư bản”²³.

Trong bài viết *Liên minh Spartacus muốn gì?* đăng trên báo *Cờ đỏ* (Die Rote Fahne) ngày 14 tháng 12 năm 1918, Luxemburg cho rằng, cuộc đấu tranh cho chủ nghĩa xã hội là cuộc đấu tranh mạnh mẽ nhất trong lịch sử thế giới. Trong cuộc đấu tranh đó, giai cấp vô sản phải chuẩn bị những công cụ cần thiết và học cách sử dụng chúng cho mục tiêu của mình: Đấu tranh và chiến thắng, “đó là sự trang bị của quần chúng nhân dân lao động vững chắc với mọi quyền lực chính trị cho các nhiệm vụ của cách mạng - đó là chế độ chuyên chính của giai cấp vô sản và chế độ dân chủ chân chính”²⁴.

Cách mạng xã hội không chỉ là một cuộc đấu tranh giành quyền lực, mà còn là một quá trình cách mạng xây dựng xã hội mới, xây dựng lối sống mới, với những hình thức tương tác xã hội và quan hệ văn hóa mới, có khả năng đảm bảo sự giải phóng tinh thần của nhân dân. Cách mạng là một quá trình biến đổi lâu dài và vĩnh viễn, bao gồm những thay đổi về kinh tế và xã hội trong một sự tái cấu trúc tổng thể các mối quan hệ xã hội. Trong cuộc Cách mạng Đức, Luxemburg đã cam kết thực hiện các biện pháp chuyển đổi xã hội chủ nghĩa mạnh mẽ thông qua một phong trào dân chủ được đa số dân chúng ủng

hộ: Không phải dân chủ hay chuyên chính được hiểu theo truyền thống, mà là chuyên chính với tư cách một cách áp dụng dân chủ. Chính việc kiên quyết tấn công vào các quyền và các mối quan hệ kinh tế của xã hội tư sản - đồng thời tạo ra nền tảng kinh tế và xã hội của một trật tự mới - mà Luxemburg hy vọng sẽ mang lại một nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, tránh được nguy cơ phản cách mạng và nội chiến.

Là một nhà hoạt động cách mạng, đồng thời là một nhà lý luận, Rosa Luxemburg vẫn luôn trung thành với lập trường của chủ nghĩa Mác về cách mạng chủ nghĩa xã hội. Những quan điểm của bà về chuyên chính vô sản không những góp phần khẳng định lại lý luận về cách mạng không ngừng của chủ nghĩa Mác, mà còn làm rõ thêm một số đặc điểm của giai đoạn cách mạng này ở nước Đức. Thông qua hoạt động thực tiễn của mình, bà đã tích lũy thêm kinh nghiệm về phong trào cách mạng và phương pháp cách mạng. Với tư duy sắc bén và khả năng phân tích, lý luận cũng như sự kiên định của Luxemburg với chủ nghĩa Mác, V.I.Lênin đã ví bà như con chim ưng của phong trào công nhân thế giới, cuộc đời và những tác phẩm của Luxemburg sẽ là “những bài học rất bổ ích cho việc giáo dục nhiều thế hệ cộng sản trên toàn thế giới”²⁵. □

²³ Dẫn theo: Rosa Luxemburg (Helen Scott biên soạn) (2008), *Sdd.*, tr.94.

²⁴ Rosa Luxemburg (Peter Hudis và Kevin B.Anderson biên soạn) (2004), *Đọc Rosa Luxemburg*, Nxb Monthly Review Press, New York, tr.353.

²⁵ V.I.Lênin (2006), *Toàn tập*, t.44, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.519.